

SUOMEN METSÄKESKUKSEN VUODEN 2023 VALTIONAVUSTUSPÄÄTÖS

1. Säädosperusta

Suomen metsäkeskuksesta (jäljempänä metsäkeskus) on säädetty lailla (418/2011). Metsäkeskuksesta annetulla lailla (1326/2016) metsäkeskus muutettiin pelkästään julkisia hallintotehtäviä hoitavaksi organisaatioksi 1.1.2017 lukien. Mainitusta laista käytetään jäljempänä lyhennettä MkL. Metsäkeskuksen toiminnasta on säädetty valtioneuvoston asetuksella (1544/2016).

MkL:n 1 §:n 1 momentin mukaan metsäkeskus on itsenäisenä julkisoikeudellisena laitoksena metsien kestävää hoitoa ja käyttöä sekä niiden monimuotoisuuden säilyttämistä ja metsiin perustuvien elinkeinojen edistämistä koskevia tehtäviä hoitava koko maan kattava kehittämis- ja toimeenpano-organisaatio.

MkL:n 2 §:n 1 momentin mukaan metsäkeskus ei saa harjoittaa liiketoimintaa, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Metsäkeskuksen julkisista hallintotehtävistä on säädetty MkL:n 8 §:ssä. Metsäkeskus valvoo metsätaloutta koskevien lakien noudattamista ja hoitaa muita julkisia hallintotehtäviä sen mukaan kuin siitä on erikseen säädetty.

MkL:n 21 §:n nojalla valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha, josta metsäkeskusselle myönnetään valtionavustusta sille MkL:n 8 §:ssä säädettyistä tehtävistä aiheutuviin menoihin. MkL:n 21 §:n 1 momenttiin on selvytyden vuoksi otettu maininta, että valtionavustukseen sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001), jollei MkL:ssa toisin säädetä. MkL 21 §:n 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettut menot rahoitetaan kokonaisuudessaan valtionavustuksella siltä osin kuin niistä ei peritä maksuja tai toimintaan ei saada muuta rahoitusta.

Valtionavustuspäätösluonnoksessa todetaan, että valtionavustus katsotaan asianmukaisesti käytetyksi, jos avustuksen saajalla on ollut avustettavasta toiminnasta hyväksyttäviä kustannuksia vähintään avustusta vastaava määrä kuitenkin siten, että kustannusten vähennyksenä otetaan huomioon samaan tarkoitukseen saadut muut valtionavustuslain 4 §:n mukaiset julkiset tuet sekä muut metsäkeskuksen saamat tulot.

MkL:n 22 §:n nojalla MkL:ssa tarkoitettujen valtionavustusten osalta valtionapuviranomaisena toimii maa- ja metsätalousministeriö.

MkL:n 23 §:n nojalla metsäkeskus hakee MkL:ssa tarkoitettua valtionavustusta toimittamalla maa- ja metsätalousministeriölle alustavan talousarvion ja esitykset tulostavoitteiksi seuraavalle kalenterivuodelle. Ministeriö on saanut kyseisen aineiston metsäkeskukselta vuoden 2023 tulossopimusneuvotteluiden yhteydessä.

MkL:n 24 §:n nojalla maa- ja metsätalousministeriö valvoo metsäkeskuksen varojen käyttöä. MkL:n 20 §:ssä todetaan, että metsäkeskuksen ja sen tilintarkastajan on annettava salassapitosäännösten estämättä maa- ja metsätalousministeriölle ne välttämättömät tiedot ja asiakirjat, joita ministeriö tarvitsee. Raportoinnista on lisäksi ohjeistettu sekä tulossopimuksessa että valtionavustuspäätöksessä.

MkL:n 27 §:n 2 momentin mukaan metsäkeskuksella on tilintarkastaja, jonka maa- ja metsätalousministeriö valitsee neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan. MkL:n 27 §:n 3 momentin mukaan metsäkeskus on lisäksi valtiontalouden tarkastusviraston valvonnan ja tarkastuksen alainen.

2. Asian käsittelystä

Asioiden käsittelystä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa annetun valtioneuvoston määräyksen (VM 3.1.2002 N:o TM 0201) kohdan 2.3.3 (muut 15.11.2012) perusteella valtionavustuspäätösasia on käsiteltävä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa, koska myönnettävä valtionavustus on yli 10 milj. euroa.

3. Kuluvan vuoden määrärahat

Valtion vuoden 2023 talousarvion momentin 30.40.46 (Valtionapu Suomen metsäkeskukselle) määräraha on 45 069 000 euroa.

Nyt tehtävä valtionavun myöntöpäätös koskee valtion talousarviosta metsäkeskukselle myönnettävää valtionavustusta kokonaisuudessaan. Päätös on laadittu maa- ja metsätalousministeriön valtionavustuspäätösohjeiston mukaisesti.

Momentin 30.40.46 perustelujen mukaan määrärahaa saa käyttää

- 1) Suomen metsäkeskuksesta annetun lain (418/2011) mukaisista tehtävistä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) muuna julkisena rahoitusosuutena Suomen metsäkeskuksen valtionaputoimintaan kuuluvissa EU-hankkeissa
- 3) Suomen metsäkeskukselle kuuluvien Eläke-Tapio-lisäeläkejärjestelmän vuosimaksuista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Alustava avustuksen jakautuminen metsäkeskuksen prosesseille vuonna 2023 ja vertailu aikaisempien vuosien toteutumiin:

	2021 toteutuma		2022 arvio		2023 arvio	
	kustannukset	htv	kustannukset	htv	kustannukset	htv
Metsätieto- ja tarkastuspalvelut	20,3	287	20,6	284	21,0	288
Elinkeinopalvelut	8,9	139	7,8	235	10,9	150
Hallintopalvelut	3,5	44	2,8	36	2,7	34
Kehityspalvelut	9,2	28	10,3	29	9,0	27
Viestintä- ja asiakkuusp.	-	-	1,1	17	1,4	22
Yhteensä	41,9	498	42,6	501	45,0	521

Metsäkeskuksen toimintabudjetin (talousarvio) tuotot ovat 53 190 000 euroa, mikä sisältää momentin 30.40.46 perusrahoituksen ja muiden valtionapujen lisäksi lähinnä hanketoiminnasta kertyvät 5 800 000 euron tuotot sekä maksuperusteasetuksen mukaiset ja muut arvioidut 1 760 000 euron tuotot.

Metsäkeskuksen budjetti on suunniteltu 2 736 000 euroa alijäämäiseksi Alijäämästä noin 300 000 aiheutuu vuonna 2016 markkinoille myydyin liiketoiminnan eläkevastuista ja 1,9 milj. euroa tuottavuutta lisäävistä kertaluonteisista vuosien 2021 – 2024 taseenkäyttösuunnitelman

mukaisista investoinneista sekä arvonalennuksista. Alijäämä katetaan metsäkeskuksen taseesta.

Taseen käyttö metsäkeskuksen toiminnassa

Metsäkeskus käyttää omaa taseessa olevaa varallisuuttaan omiin lakisääteisiin tehtäviinsä. Menettelystä on käyty valtiovarainministeriön kanssa konsultaatio 25.1.2021, jonka mukaan käytettäväksi aiotun tase-erän osalta on arvioitava, sisältääkö tase-erä valtionavustusta. Valtionavustusta sisältävän tase-erän käyttöön pätsivät edelleen valtionavustuksen käyttöehdot, joita tulee tarpeen mukaan tarkastella suhteessa esitykseen. Taseen käyttöön liittyen tulee varmistaa, että suunniteltu investointi on mahdollinen ja toteutettavissa näiden ehtojen puitteissa.

Metsäkeskus ja maa- ja metsätalousministeriö ovat toimineet tämän ohjeen mukaisesti, ja tarkistaneet kunkin myytävän omaisuuserän osalta, sisältyykö myytävän omaisuuden hankintaan valtionapua, ja onko valtionavun käyttöön liitetty ehtoja, jotka tulisi ottaa huomioon omaisuuden myynnistä saadun myyntitulon käytössä. Selvitysten mukaan omaisuuden myyntitulojen käyttöä rajoittavia valtionavun ehtoja ei ole asetettu. Myytäviin toimitiloihin mahdollisesti liittyvät myyntihintojen käytön rajoitteet selvitetään myös jatkossa.

Suomen metsäkeskuksen nykyinen tase on syntynyt maakunnallisten itsenäisten metsäkeskusten yhdistyessä valtakunnalliseksi Suomen metsäkeskukseksi vuonna 2012. Yhtenäisen metsäkeskuksen tase jaettiin julkisen palvelun yksikön ja liiketoimintayksikön kesken rahanasianvaliokunnassa 20.12.2012 hyväksytyjen periaatteitten mukaisesti. Toimitilaosakkeet ja kiinteistöt jaettiin käyttötarkoituksen mukaan ja rahojen ja pankkisaamisten jako perustui henkilömäärien suhteeseen. Suomen metsäkeskuksen aloittavan taseen muodostamisen jälkeen julkisen palvelun yksiköllä ja liiketoimintayksiköllä on ollut täysi määräysvalta oman taseensa käyttöön. Metsäkeskuksen liiketoiminnat myytiin liiketoimintakaupassa vuonna 2016. Liiketoimintakaupan hinta maksettiin valtiolle. Liiketoimintakaupan yhteydessä metsäkeskukselle jäi vähäinen määrä liiketoimintaan alun perin osoitettuja kiinteistöjä, jotka on myyty. Myyntistä saadut rahat on käytetty liiketoiminnasta edelleen syntyneiden kulujen, kuten edelleen metsäkeskuksen vastuulla olvien liiketoiminnan entisten työntekijöiden eläkevakuutusten maksamiseen.

Itsenäisten metsäkeskusten varallisuus oli syntynyt valtionavustusten ja liiketoiminnan harjoittamisen tuloksena. Valtionavustuksia on voinut käyttää toimitilojen hankintaan ja Metsäkeskusten on ollut mahdollista tehdä valtionaputoiminnassa ylijäämäisiä tilinpäätöksiä ennen vuotta 2014. Tämän jälkeen on siirrytty menettelyyn, jossa mahdollisesti käyttämättä jäänyt valtionapu on merkitty seuraavan vuoden valtionavustuksen ennakoksi. Siirtynyt valtionapu on käytetty aina ensin loppuun *First in First Out* -periaatteen mukaisesti.

Suomen metsäkeskuksen keskeiset taseen erät ovat toimitilaosakkeet ja rahat ja pankkisaamiset. Tiedossa ei ole taseessa oleviin omaisuuseriin liittyviä valtionavun käyttöön ehtoja, jotka rajoittaisivat kyseisten omaisuuserien käyttöä. Mahdollisia käyttörajoituksia selvitetään kuitenkin myös jatkossa kunkin myytävän kiinteistön osalta erikseen. Tämän mukaisesti Suomen metsäkeskuksen taseessa oleva varallisuus on käytettävissä esitettyyn tarkoitukseen vuonna 2023 nykyisten valtionavun käytön ehtojen mukaisesti.

Taseen käyttömahdollisuus on tarkoituksenmukaista metsäkeskuksen investointitarpeisiin reagoitavuuden varmistamiseksi. Metsäkeskus toimii virastoihin verrattavalla tavalla osana välillistä valtionhallintoa, ja tekee pelkästään lakisääteisiä julkisia hallintotehtäviä valtion budjetista myönnettävällä rahoituksella. Vuosittain vaihtelevien investointitarpeiden varalta virastot ovat siirtäneet osan saamastaan toimintarahoituksesta käytettäväksi seuraavan vuoden tarpeisiin. Taloudellista liikkumavaraa lisäävien siirtyvien erien osuus on noussut virastojen

vuosibudjeteissa keskimäärin vajaan 20 %:n tasolle. Metsäkeskuksessa taseen käyttö tarjoaa sille vastaavaa liikkumavaraa, jonka avulla metsäkeskus voi reagoida vuosittain vaihteleviin välttämättömiin investointi- ja kehittämistarpeisiin, ja lisäksi ylläpitää maksuvalmiuttaan.

Metsäkeskuksella oli vuoden 2021 tilinpäätöksessä toiminnan rahoitukseen soveltuvaa rahaa, pankkisaamisia ja rahoitusarvopapereita 16,6 milj. euroa (16,6 milj. euroa v. 2020). Vuoden 2022 tilinpäätöksessä toiminnan rahoitukseen soveltuvaa rahaa, pankkisaamisia ja rahoitusarvopapereita on ennakoitu olevan yhteensä noin 14,2 milj. euroa. Taseen loppusumma oli vuonna 2021 ilman rajoituksenalaisia Kemera-varoja 29,8 milj. euroa (29,0 milj. euroa v. 2020).

Koska metsäkeskus ei voi liiketoimintakiellon vuoksi kartuttaa tasevarallisuuttaan, muodostaa nykyinen tasevarallisuus kertaluonteisen liikkumavaran, joka vähenee taseen käytön myötä. Taseen kertaluonteisen käyttömahdollisuuden vuoksi maa- ja metsätalousministeriö on tulosohejauksessa edellyttänyt, että taseen käytön tulee perustua tulosohejauksessa käsiteltävään taseen käytön strategiseen suunnitelmaan. Taseen käytöllä on mahdollista rahoittaa sellaisia välttämättömiä arvioituja hankkeita, jotka tehostavat metsäkeskuksen toimintaa, eivätkä lisää tulevien vuosien valtionavustustarvetta hyväksytyihin kehyksiin verrattuna.

Metsäkeskus on laatinut maa- ja metsätalousministeriön tulosohejauksessa taseen käytön strategisen suunnitelman, ja vuoden 2023 budjetti on sen mukainen. Taseen käytön suunnitelmassa toteutettaviksi määritellyt hankkeet ovat edenneet suunnitellusti vuonna 2022. Vuonna 2023 taseen tarjoamalla rahoituksella toteutetaan metsäkeskuksen palvelutuotannon uudistamiseen liittyviä tietojärjestelmähankkeita sekä metsien inventoinnin kehittämistä. Taseesta tehdyt investoinnit näkyvät vuosittaisissa tuloksissa poistojen kautta.

Maa- ja metsätalousministeriö tulee arvioimaan taseen käyttöä tulosohejauksessa, ja raportoi- maan siitä tilinpäätöspalautteessaan. Arviointi tehdään lakisääteisten tehtävien jatkuvuuden turvaamisen, tulevan valtionavustustarpeen, toiminnan laadun kehittämisen, metsäkeskuksen toiminnan tehostamisen, reagoitakyvyn riittävyyden ja maksuvalmiuden säilymisen näkökul- masta.

Valtiovarainministeriötä informoidaan läpinäkyvästi metsäkeskuksen taseessa olevan varalli- suuden käytöstä valtionavustuksen myöntämiseen liittyvän valtioneuvoston raha-asian käsit- telyn valmistelun yhteydessä sekä metsäkeskuksen erillisen raportoinnin perusteella tehtä- vässä maa- ja metsätalousministeriön kannanotossa Suomen metsäkeskuksen tilinpäätöksestä ja tulostavoitteiden saavuttamisesta.

4. Metsäkeskuksen tavoitteet

Maa- ja metsätalousministeriö ja metsäkeskus ovat sopineet tulosopimuksella (esityslistan liite 3) vuoden 2023 toiminnan tavoitteista, joilla tarkennetaan valtion talousarviossa maa- ja metsätalousministeriön alustavasti asettamia tavoitteita. Sopimus allekirjoitetaan 23.1.2023.

Metsäkeskuksen tulostavoitteiden valmisteluprosessi integroi kestävän kehityksen (SDG) ta- voitteet, ministeriön strategian, metsäkeskuksen oman strategiatyön ja strategisen johtamisen yhdeksi koordinoituksi kokonaisuudeksi.

Metsäkeskukselle on asetettu kunnianhimoiset digitaalisten palveluiden kehitystavoitteet yhe- teiskunnallisen vaikuttavuuden näkökulmasta. Asetetut tavoitteet edellyttävät valtionavun ja metsäkeskuksen taseen käyttämisen lisäksi valtionhallinnolle suunnattujen muiden kehittä- mispanosten hyödyntämistä.

Metsäkeskuksen toimintaa kohdistuu muutostarpeita mm. metsien luonnonhoidon tehostamisen ja metsiin kohdistuvan lisääntyvän EU:n sääntelyn seurauksena. Tämän mukaisesti metsäkeskuksen vuoden 2023 tulostavoitteena on laatia toimintaympäristön muutoksiin kytketty tulevaisuuskuva omista tehtävistään. Tulevaisuuskuva ja siitä johdettu toimintasuunnitelma sisältävät:

- EU:n sääntelyn vaikutukset SMK:n tehtävien painottumiseen
- päivitetyn investointisuunnitelman ja kustannus/hyöty-tarkastelun (investointien rahoitus-suunnitelma perustuu sisäiseen liikkumavaraan, rakenteellisiin muutoksiin ja taseen käyttöön).

Vuoden 2023 talousarviossa esitetyt tulostavoitteet ovat olleet alustavia. Talousarviossa esitettyjen alustavien tavoitteiden ja vuoden 2023 tulossopimuksen tavoitteiden vertailu:

Suomen metsäkeskuksen tulostavoitteet 2023	TAE	Tulossop.
Taloudellisuustavoitteet		
Metsälain mukaisten ilmoitusten käsittelyn ja päätöksenteon kokonaiskustannukset ilmoitusta kohden, €	10,0	8,0
Rahoituslain mukaisten hakemusten käsittelyn kokonaiskustannukset hakemusta kohden, €	65	65
Maastotarkastusten yksikkökustannukset, €/kpl	240	245
Metsävaratiedon keruukustannukset, €/ha	4,0	4,0
Suoritettavatavoitteet		
Metsävaratiedon keruutavoite, ha	2 330 000	2 230 000
Vuoden aikana Metsään.fi –palvelua käyttäneet metsänomistajat	70 000	70 000
Metsään.fi-toimijapalvelun käyttäjämäärä, yritykset	1200	1200
Laatutavoitteet		
Avoimen metsätiedon hyödyntäminen		
- ladattujen aineistopakettien määrä, GiB ¹	30 000	28 000
- WMS ² -kutsujen määrä (milj. kpl)	60,7	56,5
- karttapalveluiden katselumäärät, kpl	158 000	147 000
Otantatarkastuksessa rahoituksellisesti hyvien nuoren metsän hoidon hankkeiden osuus suoritepinta-alasta	78	75
Päätös nuoren metsän hoitohankkeista, viikkoa vireille tulosta	3,0	3,0

Muutokset vuoden 2023 talousarvion ja vuoden 2023 tulossopimuksen tavoitteissa johtuvat tavoitetasojen päivityksistä.

Metsänkäyttöilmoitusten käsittelykustannuksen osalta tulossopimuksen laatimisen yhteydessä on todettu, että metsänkäyttöilmoitusten automaattikäsittelyn prosentti on saatu nousemaan ennakoitua nopeammin. Nopeamman kehityksen taustalla on työ, jota on tehty ilmoitusten lisätietokentän käytön yhtenäistämiseksi. Myös yleiskaavojen digitalisoinnin jatko on

¹ GiB on gibitavu eli binäärijärjestelmän arvoyksikkö

² WMS (web map service =karttakuvapalvelu) on rajapinta, jonka kautta ladataan rasterimuotoista kartta-aineistoa

mahdollistanut tietojen paremman kohdistamisen automaattisesti oikeaan omistajaan. Metsävaratiedon keruutavoite on tarkentunut, kun on viimeistely vuoden 2023 Kallio keilausohjelma keilattavat alueet. Otantatarkastuksessa rahoituksellisesti hyvien nuoren metsän hoidon hankkeiden osuuden tavoitteessa on otettu huomioon kesän aikana edenneet toteutumat. Avoimen metsävaratiedon kertyneet lataustiedot ovat muuttaneet hieman talousarvion laadinnan aikaisesta arviosta.

Metsäkeskuksen tulossopimus ja tarkennetut tulostavoitteet on kokonaisuudessaan esitetty esityslistan liitteenä.

5. Valtionavustuksen maksaminen

Valtionavustus maksetaan metsäkeskukselle ennakoina kuukausittain julkisten hallintotehtävien jatkuvuuden varmistamiseksi. Ensimmäinen ennakko maksetaan valtionavun maksamista koskevan raha-asianvaliokunnan käsittelyn jälkeen. Valtionavun ennakoiden käytön valvonta on järjestetty MkL:n edellyttämällä tavalla, jolloin ennakoiden maksaminen on myös valtionavun käytön valvonnan kannalta tarkoituksenmukaista.

6. Valtionavustuspäätöksen ehdot ja rajoitukset

Valtionavustuspäätöksen luonnoksen liitteessä 1 on yleisavustuksen ehdot ja rajoitukset. Uutena rajoituksena liitteeseen on lisätty kohta, jonka mukaan valtionaputoiminnon hyväksyttäviä kustannuksia eivät ole sakot tai hallinnolliset seuraamukset.